

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

סח.

עין משפט נר מצוה

בג א מיי פ"צ מהל'
גניבה ה"ל יא טו"מ
ס"י שני:
מד ב ג מיי פ"א ה"ל
יט טו"מ שס:
מה ד מיי שס ה"ל ז
טו"מ שס:
מו ה מיי שס ה"ל יח
טו"מ שס:
מו ז מיי שס ו"פ"ה שס
הלכה ג ועיין בשבטות
ובמ"מ ופ"צ מהלכות
גזילה הלכה א טו"מ ש"מ
סמן שג סעי' א וס"י שסא
סעי' ד אס"ק סעי' ג'
טו"מ ש"י שני:
מה ז מיי פ"א מהל'
גניבה ה"ל יא
טו"מ ש"י שני:
מה ח מיי פ"א מהל'
גניבה ה"ל ז טו"מ
שס:

תורה אור השלם
1. יי' יגבב איש שור או
שה וטקרו או מקרו
שמה וטקרו ויגבב
השור ויארבע צאן תחת
השדה שמות כא לו

רבינו חננאל (המשך)
ראשון משלם ד' וי' שגב
וטבח וקנאו בשינוי
שני משלם כפל
הוא קנייה גב ראשון
בשינוי מעשה, ופירק רב
פפא ונדחו דבריו, ופירק
רב זביר, לעולם לא תפיק
ומציעתא דקשיא לן הכי
פירושה, לעולם גב ומכר
לפני יאוש ונתיאשו
הבעלים כי לוקח, וכיון
שנתיאשו הבעלים קנה
לוקח, הילכך, גב ראשון
ומכר משלם ד' וי' שגב ומכר,
גב שני משלם כפל
דבידנא דגבנה מכר לוקח
קנייה היית ללוקח ולא
משכחת לה דמשלמי גב
ראשון וגב שני לפני
יאוש איליבא דרב אלא
בהכי, איתמר המוכר לפני
יאוש רב נחמן אמ' חייב
ד' וי' רב ששת אמ' פטור,
למעלה, ולא משכחת לה
דאגנו מעשיו אלא לאחר
יאוש, שמו מינה חיוביה
אחר יאוש, ופירק רבה לא
וקימא לן נתיאשו מלשון
נתיא, אלא אימא מפני
ששנה [בחסא ... אמא]
שמו וטבחו או מכרו מה
מכירה שאינה חוזרת נאך
מכירה שאינה חוזרת
בין ולא תמצא אלא
לאחר יאוש, ופירק רב
נחמן שמכרה הגב ...
שליש יום תחזור הפרה
לגב, כי היא גונג מיעטה
קרא למכירה אבל לפני
יאוש חייב כלאחר יאוש.
לגב, כי כרב נחמן,
דינא הוא, ורב נחמן ורב
ששת הילכתא כרב נחמן
בדינא, ולא עוד אלא דהא
י' ויחנן כותיה קאי דאמ'

אי הכי קשה מציעתא דרב. דאין להפסדו כיון דנתיאש לא מוכחא
מידי שרין למלכה ולהפסד:
מה מביחה דאגנו מעשיו. משמע דסבר ר"א דשינוי קונה דאגנו
מעשיו משמע לאפקוי מרשות בעלים דומיא דאגנו מעשיו
דמכירה וקשה לפי רש"ס דמפרש
פ"ק (ד' יא). אהא דאמר עולא
א"ר אלעזר שמינ לגבז ולגזל דהיינו
לענין פחת נזילה דהוי גזול
משום דלא קני לה גזלן דשינוי
ו"ל דדוקא דשינוי שאין הגזלן עושה
זידים לא קני כגון שמתה הבהמה
אצל שינוי שעושה הגזלן זידים
כגון טביחה מודה ר"א דקני א"י
אהנו מעשיו דטביחה היינו
שמתה מן הבעלים ולאו דקני לה
ולא הוי כאהנו מעשיו דמכירה:
מה

לשליש יום מיתבי גב ובא אחר וגבנו הראשון משלם תשלומי כפל והשני
אינו משלם אלא קרן בלבד גב ומכר ובא אחר וגבנו הראשון משלם תשלומי
ארבעה וחמשה והשני משלם תשלומי כפל גב וטבח ובא אחר וגבנו
הראשון משלם תשלומי ד' וה' והשני אינו משלם תשלומי כפל אלא
קרן בלבד קתני מיהא מציעתא יגב ומכר ובא אחר וגבנו הראשון משלם
תשלומי ד' וה' והשני משלם תשלומי כפל אימת אילימא לפני יאוש שני
אמאי משלם תשלומי כפל שינוי רשות בלא יאוש מי איכא למ"ד דקני אלא
פשיטא לאחר יאוש ואי ס"ד יאוש קונה אמאי משלם תשלומי ד' וה' ידיה
הוא דובין ותו דקתני רישא גב ובא אחר וגבנו הראשון משלם תשלומי כפל
והשני אין משלם אלא קרן מכדי לאחר יאוש קיימין ואי ס"ד יאוש קונה
שני אמאי אינו משלם אלא קרן אלא לאו י"ש"מ יאוש לא קני וקשיא לרב
אמר רבא ותסברא הא מתרצתא היא אלא דקתני סיפא גב וטבח ובא אחר
וגבנו הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה ושני אינו משלם אלא קרן
ומי איכא למ"ד שינוי מעשה לא קני אלא לעולם כולה לפני יאוש ואיפוך
סיפא למציעתא ומציעתא לסיפא ואימא הכי יגב ומכר ובא אחר וגבנו
הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה והשני אינו משלם אלא קרן
דשינוי רשות בלא יאוש לא קני יגב וטבח ובא אחר וגבנו הראשון משלם
תשלומי ארבעה וחמשה והשני משלם תשלומי כפל דקנייה בשינוי מעשה
רב פפא אמר לעולם לא תיפוך סיפא ב"ש היא דאמר שינוי (ב) במקומה עומד
אי הכי קשיא רישא ומציעתא לרב א"ר זביר לעולם כולה לפני יאוש
והב"ע שנתיאשו הבעלים בלוקח ולא נתיאשו בגב [א] דה"ל יאוש (ג) ושינוי
(רשות) ולא תימא משום דבעינן יאוש ושינוי רשות אלא אפילו ביאוש
לחודיה נמי קני גבי גב אלא דלא משכחת דמשלמי תרתייהו גב ראשון וגב
שני אלא בהכי: איתמר המוכר לפני יאוש רב נחמן אמר חייב רב ששת
אמר פטור רב נחמן אמר חייב ומוכרו אמר רחמנא והא זבין לא שגא לפני
יאוש לא שגא לאחר יאוש רב ששת אמר פטור חיוביה לאחר יאוש הוא
דאהנו מעשיו אבל לפני יאוש דלא אהנו מעשיו לא מייחייב דומיא דטביחה
בעינן דאהנו מעשיו א"ר ששת מנא אמינא לה דתניא א"ר עקיבא מפני מה
אמרה תורה טבח ומכר משלם ד' וה' מפני שנשטרש בחטא אימת
אילימא לפני יאוש מי איכא נשטרש אלא לאו לאחר יאוש הוא אמר רבא
מפני ששנה בחטא ת"ש וטבחו ומכרו מה מביחה שאינה חוזרת אף מכירה
שאינה חוזרת אימת אילימא לפני יאוש אמאי אינה חוזרת אלא לאחר
יאוש וי"מ חיובא לאחר יאוש הוא תרגמה רב נחמן פרט לשהקנה לו
לשליש יום ואף ר' אלעזר סבר חיוביה לאחר יאוש הוא דאמר ר' אלעזר

תדע

משום דדעי יאוש ושינוי רשות אלא ציאוש לחודיה נמי קני כרז ואס גנבה מראשון לאחר
יאוש משלם לו כפל: אלא. להכי נקט תנא לכוליה מלתא דליכא יאוש גבי גב משום דלא משכחת לה דמשלמי תרתייהו
האי תשלומי ד' וה' והאי כפל: אלא כהכי. דאי הוי יאוש ציד גב לא מייחייב קמא דמכירתו ד' וה' וכיון דמלעיטתא לא
קני (ט) לה אלא לפני יאוש תנא נמי לרישא בלפני יאוש ופטרו מכפל: חיובה לאחר יאוש הוא דאהנו מעשיו. משקנאו
לוקח. ותלתא אמוראי יניחו רב סבר יאוש קני הלכך לא מייחייב אלא בלפני יאוש דאי לאחר יאוש שלו הוא טובח
ומוכר ורז נחמן ורז ששת סברי יאוש גרידא לא קני ומשום הכי לאחר יאוש מייחייב ומיהו צהא פליגי דרז נחמן לא צעי
אהנו מעשיו הלכך אפילו לפני יאוש גרידא נמי חייב ורז ששת צעי מכירה גמורה: נשטרש. עשה שרין. משמע דאהנו מעשיו:

מי איכא נשטרש. הא לא אהנו מעשיו דשינוי רשות ששינוי
מרשותו לרשות לוקח בלא יאוש ליכא למ"ד דקני: לאחר יאוש.
דאהנו מעשיו דהשתא קני לוקח בתרתי יאוש ושינוי רשות: ואי
ס"ד יאוש. גרידא קנייה גבז אמאי משלם ארבעה וחמשה הא
דמי בעלמא הוא דאית להו לבעלים
גביה ושלן טבח ומכר: כדאמר
רבא. לקמן בשמעמין: ששנה בחטא.
ולעולם לפני יאוש ואע"פ דלא אהנו
מעשיו מחייב: שאינה חוזרת. קס"ד
דה"ק דלא מחייב אלא היכא דמכירתו
מכירה גמורה וקנייה לוקח: אמאי
אינה חוזרת. שינוי רשות בלא יאוש
מי קני: לאחר יאוש. דכי מטא ציד
לוקח ליכא תרתי יאוש ושינוי רשות
וקנייה: ואי ס"ד קנייה. גבז ציאוש
גרידא אמאי משלם כו': כדאמר
רב נחמן. לקמן בשמעמין: פרט
לשהקנה לו לשליש יום. כלומר
לעולם לפני יאוש והאי אינה חוזרת
דקתני לא למעוטי היכא דלא אהנו
מעשיו דאע"פ דלא אהנו חייבה רחמנא
הואיל שנה בחטא אלא למעוטי היכא
דלא מכר גבז ללוקח אלא לעשות צה
מלכא שלשים יום דהוא כשכירות
בעלמא: ושני אינו משלם אלא קרן.
לגבז ראשון דכתיב: וגבז מצית האיש:
גבז ומכר. קנייה לוקח בשינוי רשות
הלכך (ראשון משלם ד' וה') שני
משלם כפל ללוקח: ושני אינו משלם
אלא קרן. ולקמן פריך אמאי לא משלם
כפל הא קנייה פריך אלא בשינוי
מעשה: אימת. מכרה אילימא לפני
יאוש השני אמאי משלם כפל: אלא
פשיטא לאחר יאוש. דאיכא תרתי
ציד לוקח: ואי ס"ד כו'. ואי קשיא
הא יכול לתרצה כגון שנתיאשו
בעלים לאחר מכירה גבז דקונה
לוקח וציד גבז לא קני היא יאוש
לקנותה. ויז משני ליה הוקמ: מכדי
לאחר יאוש קיימין. דע"כ הכי מוקמת
לה משום מלעיטתא: אלא כולה לפני
יאוש. ומש"ה רישא שני פטור
אמאי משלם כפל, כיון
שהוא לפני יאוש מכירתו
אינה נחשבת מכירה אלא
שלם ד' וה' בלבד, אבל
הלוקח לא קנה דלא
אשכחנא מאן דאמי שינוי
בלא יאוש בעלים קנה.
וכיון דלא קנה הלוקח
הגבז השני כאילו מן הגבז
הראשון גבז, ותנן אין
הגבז משלם הגבז לאחר
תשלומי כפל. אלא לאחר
יאוש, ואי איתא לדרב.
ראשון משלם ד' וה' יאוש
וה', קנאו וידיה אלא
דובין. ואסיקנא, קשיא
דובין. ופירק רב ואמ' הא
מתיאשו משכחת אלא
כולה לפני יאוש, ויחנן
לא אפיק מציעתא לסיפא
וסיפא למציעתא, ואימא
כיון שהוא לפני יאוש ולא
קנה הלוקח כאילו גבז
מאחר הגבז הוא. גבז
וטבח ובא אחר וגבז,

נמי לא תפכה וסיפא כדאוקימנא
כ"ס ומלעיטתא דקתני שני משלם
כפל כגון שנתיאשו הבעלים לאחר
מכירה ולא נתיאשו ציד גבז ולהכי
ראשון משלם ד' וה' דלא הוי יאוש
גבי דליקנייה ורישא נמי לפיכך שני
פטור מכפל: ולא סימא. הא דנקט
מתני' חיובה דשני גבי לוקח ולא נקט
לה לחיוב דשני גבי ראשון ותוקמה

(א) [מלכתא משפטא פ'
יב,] (ב) [לעיל ס"ה:
(ג) מהרש"ם מ"ו, ד] [שמות
כב,] (ד) [ס"א ל"ג,] (ה) [ש"ך
לע"ז,] (ו) [ופ' מוס' צ"מ
ד' ד"ה זל שלם,]

הגהות הב"ח
(א) גב' שינוי במקומו
עומד כ"ל: (ב) רש"י ד"ה
אלא כי לא קני דלא
לפני יאוש כ"ל:

הגהות הגר"א
[א] גב' (דכ"ה ל"ה יאוש
ושינוי רשות) ת"מ:

מוסף רש"י
שינוי במקומו עומד.
אע"פ דאשכחנא לא נפק
מרשות בעלים (לעיל ס"ה).

רבינו חננאל
ופריקין, לא תימא
שנשטרש בחטא אלא
אימא ששנה בחטא גב
טבח ומכר ולעולם לפני
יאוש. תא שמוע וטבחו או
מכרו כול'. ופריקין, כרב
נחמן כדבעין למימר
קמא דאמי פרט לשהקנה
לו לשליש יום, ופיר' לא
באתה הבריתא ללמדך
אלא אם ימכרוהו לו
שליש יום ואחר שלשים
יום יחזירוהו לו, כגון זו
המכירה אינו משלם ד'
וה'. ואותבינא תוב, גב
ובא אחר וגבז, ראשון
משלם כפל ושני משלם
קרן, כדנתן אין הגבז אחר
הגבז משלם תשלומי כפל.
גבז וטבח ובא אחר וגבז,
ראשון משלם ד' וה' שני
אינו משלם אלא קרן.
קתני מיהא גבז ומכר
ובא אחר וגבז ראשון
משלם ד' וה', שני אינו
משלם אלא כפל, אימת,
אילימא לפני יאוש, שני
אמאי משלם כפל, כיון
שהוא לפני יאוש מכירתו
אינה נחשבת מכירה אלא
שלם ד' וה' בלבד, אבל
הלוקח לא קנה דלא
אשכחנא מאן דאמי שינוי
בלא יאוש בעלים קנה.
וכיון דלא קנה הלוקח
הגבז השני כאילו מן הגבז
הראשון גבז, ותנן אין
הגבז משלם הגבז לאחר
תשלומי כפל. אלא לאחר
יאוש, ואי איתא לדרב.
ראשון משלם ד' וה' יאוש
וה', קנאו וידיה אלא
דובין. ואסיקנא, קשיא
דובין. ופירק רב ואמ' הא
מתיאשו משכחת אלא
כולה לפני יאוש, ויחנן
לא אפיק מציעתא לסיפא
וסיפא למציעתא, ואימא
כיון שהוא לפני יאוש ולא
קנה הלוקח כאילו גבז
מאחר הגבז הוא. גבז
וטבח ובא אחר וגבז,